

Wereld

ARCHITECTUUR ICONISCHE HUIZEN

Fallingwater House van Frank Lloyd Wright in Pennsylvania ①, het Van Schijndelhuis in Utrecht, dat architect Mart van Schijndel in 1999 voor zichzelf ontwierp ② en Maison Louis Carré van de Finse architect Alvar Aalto, net buiten Parijs ③ zijn enkele van de honderd bijzondere 20ste-eeuwse woonhuizen die via een wereldkaart op de website ④ zijn terug te vinden.

Foto's Western Pennsylvania Conservancy, Theo Baart, Luxproductions.com

Wereldberoemde architectuur vind je op de meest onverwachte plaatsen. Om nooit meer een Van der Rohe of Le Corbusier mis te lopen, is er nu een website met gouwe ouwen en onbekende juweeltjes.

Door **Kirsten Hannema**

Huizen om van te smullen

Het zijn de beroemdste huizen ter wereld. Fallingwater, de woning die architect Frank Lloyd Wright bouwde als een waterval van beton en steen. Villa Savoye, het modernistische meesterwerk van Le Corbusier, met zijn spierwitte gevels, elegante kolommen, open plattegrond, langgerekte vensters en daktuin. Of de onlangs heropende Villa Tugendhat van Mies 'less is more' van der Rohe met in het interieur de kenmerkende onyxwand en Barcelonastoele. Iedereen kent die namen wel. Maar waar stonden ze ook alweer? Voor je het weet ben je terug van vakantie en ontdek je dat je op een paar kilometer afstand van zo'n architectonisch wereldwonderdje was en het toch bent misgelopen.

Voor die reizigers is er iconichouses.org, een website waarop de belangrijkste woonhuizen uit de 20ste eeuw zijn verzameld, aangegeven op de wereldkaart mét adres. Superpraktisch, maar vooral ook: verrassend. Want wat blijkt? Le Corbusier heeft óók een bijzondere casa gebouwd in Buenos Aires. En voor wie binnenkort richting Parijs gaat: daar staat dus niet alleen Villa Savoye, maar ook Maison Louis Carré van de Finse architect Alvar Aalto. Of neem het Canarische eiland Lanzarote. Een waanzinnige vulkanische 'grotwoning' kun je daar bezoeken, het voormalige woonhuis van architect César Manrique. Zo zijn er nog veel meer iconische huizen – honderd staan er al op de pas

gelanceerde site. En de bedoeling is dat het aantal verder groeit.

Iconichouses is er niet alleen voor de liefhebbers van moderne architectuur. Achter de website schuilt het netwerk van de eigenaren. En daar was het initiatiefneemster Natascha Drabbe, architectuurhistoricus en zelf eigenaar van het Van Schijndelhuis in Utrecht, om te doen.

Het is namelijk niet makkelijk zo'n huis te hebben. Veel eigenaren voelen een plicht hun cultureel erfgoed te delen met het publiek, maar het lukt weinigen hiermee hun huis 'draaiende' te houden. In een groot kasteel of paleis kun je elk kwartier wel een flinke groep rondleiden, maar in sommige villa's kun je je kont niet keren. Dan moet je dus op zoek naar andere middelen om het bijzondere verhaal over te brengen. Terwijl het onderhoud kostbaar is. De meeste huizen zijn immers zo beroemd omdat ze als architectonisch experiment werden gebouwd. Die architectonische primeurs – van top tot teen glazen gevels, daken zonder dakrand, siliconen voegen – leveren bij renovatie, eufemistisch gesteld, 'bijzondere' problemen op.

De eigenaren gaan via het netwerk kennis delen, zodat uiteindelijk zo veel mogelijk mensen van de huizen kunnen genieten. Naast een belangrijke rol in de architectuurgeschiedenis is publieke toegankelijkheid een vereiste om op de website te komen (al is het maar eens per jaar op Open Monumentendag).

Voor een paar private *must sees* – villa's die goed zichtbaar zijn vanaf de straat – is een uitzondering gemaakt, zoals het Melnikovhuis in Moskou.

Drabbe denkt dat iconische huizen voor een groeiend publiek interessant zijn. Niet puur het architectonische beeld, de lichtinval en de materialen, ook de spannende verhalen daarachter maken de bouwwerken bijzonder: liefdesverhalen, oorlogen, moorden. Met in de hoofdrol steenrijke ondernemers, excen-

Achter de bijzondere huizen gaan spannende verhalen schuil, met in de hoofdrol steenrijke ondernemers, excentrieke dames en getroebleerde architecten

trieke dames en getroebleerde architecten. Zo luidt de legende dat Edith Farnsworth, de opdrachtgever van het glazen Farnsworth House nabij Chicago, stiekem verkikkerd was op Ludwig Mies van der Rohe. Maar toen hij niet op haar avances inging – en het dak van het huis bleek te lekken als een vergiet – eindigde het project in een gevecht met advocaten.

Een andere, schokkende bewonersgeschiedenis: de vrouw van Edgar Kaufmann, de opdrachtgever van

Fallingwater, pleegde uiteindelijk zelfmoord. Of neem Haus Schminke in het Duitse Löbau, waar je nu ook kunt overnachten. Deze villa, door architect Hans Scharoun op maat ontworpen voor het echtpaar Schminke en hun vier kinderen, was tijdens de Tweede Wereldoorlog hoofdkwartier van de Gestapo. Het huis werd op beestachtige wijze behandeld; bij de restauratie ontdekte men dat de vijver in de tuin zelfs was gedempt met de lichtarmaturen uit het interieur. Het zijn verhalen om van te griezelen en te smullen, maar je krijgt ze pas te horen – en ze gaan pas leven – tijdens een rondleiding.

En dan te bedenken dat er nog heel wat 'weeskinderen' zijn – villa's die in vergetelheid zijn geraakt. Zoals het woonhuis van de Cambodjaanse architect Vann Molyvann. Tijdens het regime van de Rode Khmer vluchtte hij naar Zwitserland; zijn huis werd geconfisqueerd door een ministerie. Nu het huis uiteindelijk is teruggegeven, zoekt zijn dochter naar een nieuwe, publieke functie.

Het netwerk van Iconichouses kan zulke nieuwelingen helpen met tips voor de renovatie, de exploitatie en marketing. Houd daarom ook de nieuwsrubriek op de website in de gaten, waar de ontwikkelingen rond bestaande en nieuwe huizen zijn te volgen. Wellicht staat er binnenkort ook een icoontje op de kaart van Cambodja.

iconichouses.org